

ÇALIŞAN KADINLARLA EV KADINLARI ARASINDA SİYASAL İLGİ VE DAVRANIŞ FARKLILIKLARI: ISPARTA ÖRNEK OLAYI¹

Nazlı TEKİN

Doktorant, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu
Yönetimi, nazlitekin78@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8243-1140>

¹ Bu çalışma “Ev Kadınları ve Çalışan Kadınlar Arasında Siyasal Davranış Farklılıkları: Isparta Örnek Olay Araştırması” isimli Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

ÇALIŞAN KADINLARLA EV KADINLARI ARASINDA SİYASAL İLGİ VE DAVRANIŞ FARKLILIKLARI: ISPARTA ÖRNEK OLAYI

Öz

Bireylerin demografik, sosyoekonomik özelliklerinin siyasal katılma, davranışı üzerinde etkisi olduğu bilinmektedir. Özellikle cinsiyet, bireyin siyasal katılımını etkileyen faktörlerden biridir. Bunun yanında, kadınların sahip oldukları sosyoekonomik özelliklerin, kendi aralarında da siyasal eğilim ve davranış farklılıklarına yol açtığı düşünülmektedir. Bu makale, ev kadınları ve çalışan kadınlar arasındaki siyasal davranış, siyasal ilgi ve siyasi parti tercihlerinde aralarında oluşan farklılıkları araştırmaya yöneliktir. Kadınların çalışma hayatında olmalarından dolayı buldukları sosyal konumun, onların siyasal ilgi düzeylerini ve siyasal davranış biçimlerini nasıl etkilediği saha çalışması ile araştırılmıştır. Bu amaçla Isparta ilinde eşit sayıda ev kadınlarına ve çalışan kadınlara anket uygulanmıştır. Bu araştırma sonucunda; kadınların sahip oldukları sosyoekonomik özelliklerin kendi aralarında siyasal ilgi ve davranışlarında farklılıklar oluşturduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ev kadınlarının siyasal davranışları açısından daha muhafazakar olduğu ve çalışan kadınların ise daha dışa dönük davranışlar ortaya koyduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çalışan kadın, ev kadını, siyasal davranış, siyasal katılma, Isparta.

POLITICAL INTEREST AND BEHAVIOURAL DIFFERENCES BETWEEN WORKING WOMEN AND HOUSEWIVES: ISPARTA CASE STUDY

Abstract

Demographic and socio-economic characteristics of individuals are known to have an effect on the behaviour of political participation. In particular the gender is one of the factors that affects individual's political participation. In addition, their socio-economic characteristics of women themselves are thought to lead to differences in the political tendencies and behaviour. The aim of this article is to investigate the differences between housewives and working women in their preferences of political behavior, political interest and political party. We investigated how the social position of women in working life impacted the behaviour of their political interest and patterns of their political behaviour. For this purpose, a questionnaire was applied to equal number of housewives and working women in the province of Isparta. As a result of this research, it was observed that the socioeconomic properties of women differed from each other in their political interests and behaviours. Also, it was determined that the housewives were more conservative in their political behaviours where working women showed more extrovert behaviours.

Key Words: Working Womens, Housewives, Political Behaviour, Political Participation, Isparta.

GİRİŞ

Dünyada ve ülkemizde kadınların siyasal haklarını kazanmaları 20. yüzyılın başlarında olmuştur. Kadınların seçme ve seçilme haklarının erkeklerden sonra elde etmelerinde, ataerkil toplum yapısı nedeniyle kadına ve erkeğe biçilen toplumsal cinsiyet rollerin farklı olması, kamusal alanın devlet yönetiminin erkeğe ait olması, ev işleri ve çocuk bakımını kapsayan özel alanın kadına ait görülmesinin büyük etkisi olmuştur. Kadınların kendilerine biçilen bu rollerin dışına çıkması; eğitimden yararlanması, meslek sahibi olması ve seçme ve seçilme hakkını kazanması çok uzun yıllar süren mücadelelerle olmuştur. Genellikle hemen hemen tüm bütün toplumlarda kadınlar, siyasal katılmanın her biçiminde erkeklere kıyasla daha az faaliyet göstermektedirler. İktisadi ve siyasal gelişmenin ileri düzeyinde olan toplumlarda dahi, kadınların siyasal katılmanın en yaygın türü olan oy kullanması yakın geçmişte gerçekleşmiş bir olgudur.

Kadınlar ile erkekler arasında siyasal katılım türleri olan; siyasal ilgi, siyasal davranış, siyasal katılma ve oylarının yönü bakımından farklılıklar vardır. Kadınların kendi aralarında da çalışma hayatında yer alması, eğitim seviyesinin yükselmesi veya ev kadını olması gibi koşullar onların siyasal katılımları üzerinde farklı etkisi bulunmaktadır. Kadınların, biyolojik cinsiyetlerinden dolayı dışı oldukları için değil içinde buldukları sosyoekonomik koşullar nedeniyle erkeklere göre farklı siyasal davranışlara, siyasal katılma türlerine yöneldikleri düşünülmektedir. Ayrıca kadınların kendi aralarında çalışan kadınlar ile ev kadınları arasında sosyo-kültürel farklılıklar ve yaşam koşullarının birbirinden oldukça farklı olduğu bunların neticesinde de kadınların bu özelliklerinin siyasal davranışlarına yansıdığı varsayılmaktadır.

Ev kadınları ve çalışan kadınların sahip oldukları sosyoekonomik özelliklerinin kendi aralarında siyasal yönelimleri ve davranışlarında ortaya çıkan farklılıkları tespit etmeye yönelik bir çalışmadır. Bu çalışma iki kadın grubu ev kadınları ve çalışan kadınlar arasındaki oy verme, siyasal partiye üye olma, toplantı ve gösteri yürüyüşlerine katılma gibi siyasal davranış farklılıklarını tespit etmeye yöneliktir. Ev kadınları ve çalışan kadınların siyasal davranışları, siyasal tutumları ve siyasal parti tercihlerinde oluşan farklar; Isparta ilinde 250 ev kadını ve 250 çalışan kadın toplam 500 kadın denek üzerinde yapılan alan araştırması ile tespit edilmeye çalışılmıştır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1 Siyasal Davranış, Siyasal Katılma, Siyasal İlgi

İnsan, içinde yaşadığı toplumun, yetiştiği toplumsal çevrenin ürünüdür. Birey toplumdan ve toplumun kültüründen ayrı olarak var olamaz. Toplumun kültürü de bireylerin kişiliklerinde ve davranışlarında gerçeklik kazanır (Ozankaya, 1977:100). Birey içinde yaşadığı toplumun kültürünü toplumsallaşma süreci ile öğrenir. Toplum, üyelerine kendi değerlerini toplumsallaşma süreci ile aktarır. Edindiği kültür bireyin şahsiyeti ve sosyal kimliğinin sınırlarını da çizer. Bu nedenle kültür ve sosyalleşme iç içe olan bir süreci oluşturur.

Toplumsallaşmanın bir bölümünü oluşturan siyasal toplumsallaşma, siyasal inanç, değer ve davranışların birey tarafından benimsenme ya da toplum tarafından bireye öğretilme sürecidir (Kışlalı, 2005:118). İnsanın doğuştan sahip olduğu bir toplumsal ve siyasal kültürü yoktur. Değer yargıları, inançlar, tutumlar ve toplumsal davranış kuralları zamanla öğrenilir. Bu öğrenim süreci aile içinde başlar, okulda, okul sırasında ve sonrasında bireyin kurduğu toplumsal ilişki çerçevesinde devam eder ve duygusal bir kapsamdan bilgisel-duygusal bir kapsama doğru gelişme gösterir. (Turan, 1996:61-62). Bireyin yaşamı boyunca toplumsallaşması devam eder.

Siyasal davranış sadece bireyin sosyoekonomik ve kişisel niteliklerinin bir ürünü değildir. İnsanlar eğitimleri, gelirleri, meslekleri ya da kişilik yapıları ne olursa olsun belli bir iyi düzen anlayışı ile hareket etmektedirler. Siyasal davranışın yönünü içinde yaşanılan toplumun yapısı ve siyasal koşulları etkiler. Davranış kendi içinde kapalı bir işleyişin sonucu değildir. Çevre ile karşılıklı etkileşme sonucu ortaya çıkan bir olaydır (Baykal, 1970:31). Siyasal davranış üzerinde toplumun demokrasi ile yönetilmesi, siyasal katılmanın meşru olması veya toplumun totaliter sistemle yönetilmesi gibi bir çok etkenlerin de etkisi vardır. Siyasal davranışı içinde yaşanılan toplum yapısı, kişinin toplum içindeki konumu ve kişilik özellikleri gibi birçok değişken etkiler.

Çalışan Kadınlarla Ev Kadınları Arasında Siyasal İlgi ve Davranış Farklılıkları: Isparta Örnek Olayı

Siyasal katılma her şeyden önce bir siyasal davranıştır (Baykal, 1970:29). Siyasal katılma, siyasal sistem içinde yurttaşların kendilerini yönetecek kişileri seçmesi ve onların izleyeceği politikalara yön vermesidir. Vatandaşların siyasete katılma biçimine ilişkin tutumları da aynı toplum içinde farklılık gösterebileceği gibi toplumdaki farklılıklar gösterecektir. Siyasal katılmaya en fazla boş vakti olanlar, erkekler, eğitilmişler, şehirleşenler, orta yaşlılar, evliler, yüksek statüde olanlar, yüksek gelirli insanlar katılmaktadır (Yücekök, 1969:195). Devlet yönetime bütün bireylerin doğrudan katılması mümkün olmadığı için siyasal katılmanın önemi artmaktadır. Siyasal katılma çeşitli şekillerde olabilir ve en yaygın siyasete katılma biçimi oy vermedir.

Günümüzde demokrasilerin vazgeçilmezlerinden birisi, seçmen olarak siyasal sisteme katılmadır. Bireyin siyasal iktidarları belirlemesi, siyasal iktidar içerisinde yer alması, siyasal süreçleri kendi lehine etkilemesi önemlidir. Alınan siyasal kararlar herkesi etkilerken toplumun yarısını meydana getiren kadınlar aktif siyasetin dışında kalmakta, siyaset bir erkek işi olarak görülmektedir. (Kızılkaya, 2004:135). Bireyin siyasal katılma seviyesinin yüksek olması bireyin lehine olduğu için, kadınlarında siyaset sahnesinde yer alması önemlidir. Ülkemizde siyasetle uğraşan kadın sayısı çok azdır, örneğin Mecliste her dönem kadın milletvekili sayısı erkeklere göre azdır ve kadın milletvekillerinin eğitim seviyesi erkek milletvekillerine göre daha yüksektir.

1.1 Siyasal Katılmaya Etki Eden Sosyoekonomik Nedenler ve Kadınların Siyasal Katılımı

Siyasal sistem karşısında bireyin davranışlarının farklı olmasına ve siyasal katılma şekline etki eden sosyoekonomik değişkenler; gelir, eğitim, meslek, yerleşme birimi, yaş, kitle iletişim araçları ve cinsiyettir. Özellikle bu değişkenlerden cinsiyet çok önemlidir. Her toplumda kadına ve erkeğe biçilen roller farklıdır. Kadınların çocuk büyütme, ailesi ve ev içi işleri üstlenmesi, erkeğin ise ailenin ekonomik kaynağını sağlamak üzere, ev dışındaki işleri üstlenmesi genellikle çoğu toplumlarda kabul gören bir normdur.

Kadın ve erkek arasındaki var olan siyasal davranış farkları doğuştan olmayıp içinde yaşanılan toplumun kadın ve erkeğe biçtiği rollerin sonucu olmaktadır. Günümüzde kadın ve erkek arasındaki siyasal davranış farkını azaltacak, kadınların da siyasal katılmaya bilgi ve ilgisini arttıracak en önemli faktör eğitimidir. Eğitim; bireyin bir meslek sahibi olmasında aracı olması yanı sıra siyasal konularla ilgili, siyasal hayata katılmaya hazır ve onun ön şartlarını yerine getirmiş bir insan tipini ortaya çıkarmaya yardım ediyor (Baykal, 1970:58). Kadınların toplumsal yaşamda eşit vatandaşlar olabilmelerinin birinci koşulu eğitimidir. Eğitim almayan bir insanın özgürleşmesi, iyi bir mesleğinin olması ve ekonomik özgürlüğünü sağlaması zordur. Eğitim, kişinin siyasal yaşama bakış açısını ve siyasal katılma olanaklarını belirlemesi açısından da önemlidir (Kızılkaya, 2004:137). Eğitim ile bir meslek sahibi olmak doğru orantılıdır.

Kadınlara çalışma hakkı anayasa ile verilmiştir. Yasalarda kadın-erkek eşitliğinin sağlanması yasal ve kurumsal reformlar yaşam tarzları kadınlara daha üst düzeylere giden yolu açmada önemli bir rol oynamasına rağmen aile içi roller değişime en dirençli temel kültürel değerlerdir. Değişimin kadının bu özel alanında olması önemlidir. Kadının aile içi statüsündeki kazanımlar ise ekonomik kalkınma ile sağlanmaktadır. Türkiye’de yasal yapısal değişimler ve genel kalkınma bazı kadın grupları üzerinde daha büyük etki yapmaktadır. En fazla etkilediği kesim kentte yaşayanlar, eğitimden yararlananlar ve meslek sahibi kadınlardır (Kağıtçıbaşı, 1998:153-154). Kadınların kendilerine ait görülen özel alandan çıkması, kamusal alanda kendini kabul ettirmesi ve ekonomik bağımsızlığını kazanması için bir mesleğinin olması gerekir. Çalışma hayatına katılma ekonomik özgürlüğün yanında bireyin toplumsallaşmasını da sağlar.

Kadınların siyasal bakımdan erkeklerle eşit olduğu görüşü yaygınlaştıktan sonra da çok sayıda sosyal, ekonomik faktör ve biyolojik özellikler, kadınların siyasal katılmasını azaltıcı yönde etkide bulunmuştur. Örneğin kadının doğurgan olması nedeniyle çocuk bakımının kadına ait olması, kadını ev içi işlere yöneltmiştir. Kadının toplumsal konumunun ev içi ve çocuk bakımı olması nedeniyle kadınlar arasında faal olarak iş yaşamında çalışanların oranı erkeklere göre azdır, kadınların eğitim düzeyi erkeklere kıyasla düşüktür. Kadınlar ev dışında erkeklerden daha az vakit geçirirler, evi dışındaki kişilerle daha az etkileşimde bulunurlar. Siyasal konulardaki bilgileri daha azdır. Bu

Çalışan Kadınlarla Ev Kadınları Arasında Siyasal İlgi ve Davranış Farklılıkları: Isparta Örnek Olayı

gerçeklerin etkisi altında, kadınların siyasal katılmasının da düşük düzeylerde kaldığını görülmektedir. (Turan, 1996:80). Kadının rolü hakkında toplumda var olan inanç, onların siyasal davranışlarındaki farklılığa yol açmaktadır. Bu inanca göre siyaset erkek işidir. Kadının meslek sahibi olarak toplumsal hayatta yer alması normal karşılandığı halde siyasal alanda aynı anlayış gösterilmemektedir (Baykal, 1970:63-66).

Kadınların siyasal katılımı önündeki engeller ilk olarak, kadınların çoğunluğu seçme-seçilme ve siyasal yaşama katılma konusunda tam bilinçli değillerdir. İkincisi, kadınların siyasal alanda erkeklerle eşit olabilmesi için önüne pek çok toplumsal engel çıkarılmasıdır. Üçüncüsü, yeterli eğitim almadıkları için iyi bir meslek sahibi olamamalarıdır. Sonuncusu ise ekonomik bağımsızlıklarının olmamasıdır (Bele, 2001:143). Ayrıca kadınlar çalışma yaşamında yer alsın da ev işleri ve çocuk bakımı kadının görevi kabul edildiği için sorumluluğu fazla olmaktadır. Diğer aktiviteler için zamanı kalmamaktadır.

Ülkemizdeki mevcut siyasal kültür yapısında hakim sınıf erkekler olduğu için, siyasal kararların da erkekler tarafından alınması normu toplumda yaygındır. Bu kültürel yapı içerisinde bazı kadınlar siyasetle uğraşacaklarsa kadınların toplum tarafından hoşgörü ile karşılanabilmeleri için bazı olağanüstü niteliklere sahip olmaları beklenmektedir (Tekeli, 1988:86). Kadınların durumunu düzeltmek için, kadınların toplumsal dönüşümünü kendi lehine çevirebilmek için siyasete katılmaları, toplumun her düzeyindeki karar organlarına katılmaları sağlanmalıdır. Ayrıca, kadınların bu dönüşümü tek başlarına sağlayamayacağı siyasal katılımların önündeki sosyo-kültürel yasal engelleri kaldırılmadıktan sonra var olan eşitsizliğin ortadan kaldırılmayacağına farkına varılmasıdır (Koray, 1992:201).

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, kadınların bireysel siyasal katılım türü olan oy verme davranışını yerine getirmede erkeklerden çok az farkla azdır.

Kadınların oy verme davranışında kendilerine verilen seçme hakkını kullandığını göstermektedir. Kadınların erkeklerin etkisinde oy kullandığının genel bir düşünce olmasına rağmen araştırma sonuçlarına göre kadınların yarısından biraz fazlası eşlerine oyunu belirtmemekte, söylememektedir. Kocalarına soran onlardan fikir alan kadınların yalnızca yarısı kocalarının söylediği gibi oy verdiklerini belirtmiştir. Erkek egemen toplumda kadının bağımsız kendi başına oy kullanmasında, oy vermenin kadının aile dışı yaşamını etkilememesi ve kadının dış dünya ile ilişkisini değiştirme imkanının olmamasından olabileceğidir. Oy verme kadına ev dışı ilişkiler getirmemektedir. Bunun için kadınların nereye oy verdiği kocaları için önemli olmamaktadır. Kadınların bireysel olarak siyasal katılımı oy kullanması hiçbir toplum kesiminde veya siyasi partide sorun olmamaktadır. Hatta kadın oy kullanması için teşvik edilmekte birçok parti oy almak için kadın sembelleri kullanmaktadır. Kadının siyasete katılımına ilişkin sorunlar kadının aktif olarak siyasete katılımıyla birlikte başlamaktadır. Kadınların siyasete aktif olarak girmelerine engel olan şartlar diğer kamusal faaliyetlere girmesine katılmasına ve orada yükselmesine engel olan şartlar ile hemen hemen aynıdır. Kadınların siyasete aktif katılımı çok az olduğu için daha fazla dikkat çekmekte ve şartlar daha zorlaşmaktadır. Ayrıca siyasette çok uzun ve sürekli çalışma büyük çaplı rekabet gece çalışma gibi kadının katılımını zorlaştıran faktörlerde vardır. Kadının yerinin özel alan olması siyasetin kamusal alanda yaşanması, kadından beklenen özel yaşama ilişkin taleplerle çatışmaktadır. Kadınların kadınlar arasında siyaset yapmasına izin verilirken, kadınların kurumsal siyasete aktif olarak girmesine biraz zor izin veriliyor, eğer izin verilirse de kadını işlere sosyal refah, sağlık, aile gibi alanlarda görev verilmektedir (Ayata, 1995:294-297).

Toprak'ın 2003 yılında yaptığı alan araştırmasında; Türkiye'de kadınların siyasal katılım, eğitim ve iş yaşamında uluslararası karşılaştırmalarda ve Avrupa Birliği ülkelerinden altta olması hatta siyasal temsil edilmede İslam ülkelerinden geride olmasının nedeni araştırılmıştır. 2003 yılında Türkiye'de mecliste kadın temsil oranı %4.4; Pakistan, Malezya, Suriye, Endonezya, Tunus, Sudan, Fas, Cezayir gibi hiçbiri Türkiye'nin siyasal gelişmişlik düzeyine ve demokrasisine sahip olmayan ülkelerde kadınların mecliste temsili daha fazladır. Araştırmada, kadınların kamusal alandaki rolüne ilişkin muhafazakar tutumların halkın çoğunluğu tarafından desteklenmediği, kadının eğitim sürecine iş yaşamına üst yönetim ve siyasete katılmalarının doğal karşılandığı ortaya çıkmıştır. Halkın önemli bir çoğunluğu %75,2'si bugüne kadar hükümetlerin ve siyasal partilerin kadın sorunlarına yeterince önem

Çalışan Kadınlarla Ev Kadınları Arasında Siyasal İlgi ve Davranış Farklılıkları: Isparta Örnek Olayı

vermediğini düşünmektedir. Türkiye’de kadınların erkeklere göre daha az eğitilmiş olmalarının ülkenin gelişmesinin önündeki engel görenlerin oranı %83’tür. Çalışan kadının kendisine saygısının artacağına çalışmanın kadını iyi bir vatandaş yapacağını düşünenlerin oranı %92,1’dir. Kadınların her meslekte görev almaları büyük çoğunluk tarafından kabul edilmektedir. Kadınların siyasete girmesi aleyhinde de büyük muhalefet yoktur. Örneğin erkeklerin %56’sı karısının ve %69’u kızının siyasete girmesini olumlu karşılamaktadır. Kadınların ise kendilerinin siyasal parti üyeliği kanalıyla aktif siyasete katılmayı %34’ü olumlu karşılamakta siyasi partilerden adaylık teklifi gelse görevin niteliğine göre %39 ile %43 oranları arasında teklifi kabul edeceklerini söylemişlerdir. Halkın %75 civarı mecliste kadın vekil oranının yetersiz bulmakta bunun nedeni olarak %65’i kadınlara siyasette fırsat tanınmadığını söylemektedir. Siyasal partilerin seçim listelerinde üst sırada kadın aday göstermemeleri gerçekten kadının seçilmesi önündeki engellerden biridir. Halkın bir kısmı ön yargı ve muhafazakar tutum sergilemesine rağmen halkın genellikle yarısından çoğu kadının ilerlemesinden yanadır (Toprak, 2004:52-54).

Günümüzde kadınların siyasal katılımına ilişkin en önemli sonuç, her sosyal seviyedeki kadınların daima erkeklerden düşük oranlarda siyasal katılmalarıdır. Kadınların oylarının yönü bakımından da erkeklerden farkı vardır. Kadınların erkeklere göre muhafazakar sağ eğilimli partileri ve otoriter sistemleri destekledikleri daha fazla görülmektedir (Sitembölükbaşı, 2001:68) Kadınlar oy kullanma dışındaki diğer siyasal ilgiden başlayarak siyasal katılmanın tüm biçimlerinde de erkeklere göre katılımı azdır. Ayrıca kadınlar arasında sahip olduğu sosyoekonomik özelliklilerden; meslek, çalışan kadınlar ile ev kadınları arasında da siyasal katılma, siyasal tutumu, siyasal ilgisi ve davranışı arasında farklılıklara neden olmaktadır.

1.3. Türkiye’de Çalışan Kadınların Siyasal Katılımı

Toplumda ataerkil yapının güçlü olması ve bunu sorgulayan politikaların olmaması kadınların durumunun değişmemesi önündeki en büyük engeldir. Egemen ataerkil toplum ideolojisini sorgulamak yerine çalışan kadınların çoğu da kendi koşullarını değiştirmek ve iyileştirmek için uğraşmaktadırlar. Kadınların çoğunluğunun kadın hakları ile pek ilgisi bulunmamaktadır (Tekeli ve Koray, 1991:151). Ekonomik durumu iyi olan kadınlar için bile geleneksel aile içi rollerini değiştirmek kolay değildir. Kadının eğitilmiş olması ve çalışma yaşamına katılması kadının toplumdaki ve ailedeki rolünü sorgulama olanağını artırırken ataerkil toplum yapısındaki eğitim kadınlara ilişkin geleneksel değerlerin yeniden üretilmesine yardım etmektedir. Kadınlar kendilerine dayatılan toplumsal değerlerin dışına çıkamamaktadır. Kadının kendi rol algılaması, toplumsal baskılar ve yeterli zamanlarının olmaması nedeniyle birçok eğitilmiş kadın işini ikinci plana atmaktadır. Ev ve ailenin birinci konumda olması nedeniyle kadın çalışma yaşamında erkeklerle sınırlı bir rekabet şansı olmaktadır. Bunun en iyi örneği özel ve kamu sektöründe alt düzeylerdeki görevlerde çok sayıda kadın çalışmasına rağmen yönetim kadrosunda pek kadın bulunmamasıdır (Koray, 1995:27-28).

Kadınların siyasal katılmasının önündeki engellerden biri ise, kadınların çalışma yaşamına katılırken genellikle ev içi işlerin uzantısı şeklindeki işlere katılmalarıdır. Kadınlar için cinsiyete dayalı iş bölümünün sonucu olarak, kadının rollerine uygun olduğu düşünülen ve az gelir getiren işlere yerleşmesi uygun görülür ve sağlanır. (Kızılkaya, 2004:152). Örneğin çalışma yaşamında, öğretmenlik, hemşirelik, sivil toplum çalışmalarına yardım dernekleri, siyasi partilerde kadın kollarında yoğunlaşmakta, kamusal alanda da geleneksel rollerinin uzantı şeklindeki meslekleri yapmaktadır (Yaraman, 1999:20). Çalışma yaşamında kadın sayısının hala erkeklerin çok gerisinde olmasının yanı sıra çalışan kadınların yaptıkları işlerde genellikle aile içindeki rollerinin devamı niteliğindeki meslekler olup bu meslekler de kadınların düşüncelerini ve diğer becerilerini geliştirmelerini sağlayan işler değildir. Kadınların siyaset ve toplumsal hayatta kendini kabul ettirmesi için sadece emek işleri değil birçok iş kolunda çalışması ve kendisini kanıtlanması gerekir.

Kamusal yaşama katılan kadın hem iş kolunda çalışmakta hem de özel yaşama ait geleneksel sorumluluğu devam etmektedir. Bu çifte emek sorunu çözülmedikçe kadının tam olarak özgürleşebilmesi ve başarılı olması zordur. Kadın kamusal alanda var olmaya çalışırken, erkeğin ona yardımcı olmaması, özel alanda hiçbir rol üstlenmemesi, ev içi işleri yapmaması, geleneksel ataerkil işbölümünün devam etmesi, yasalarla sağlanan cinsiyet eşitliğinin toplum yaşamında

Çalışan Kadınlarla Ev Kadınları Arasında Siyasal İlgi ve Davranış Farklılıkları: Isparta Örnek Olayı

uygulanmamasının önündeki engellerden biridir (Yaraman, 1999:19). Koray'ın 1990 yılında avukat, hekim, diş hekimi ve eczacı mesleklerini icra eden 400 kadın üzerinde yaptığı alan çalışmasında kadınların siyasete çok sınırlı bir ilgi duyduklarını, kadınların 4/1'inden fazlasının siyasetle özel bir ilgilerinin olmadığını saptamıştır. Bu kadınlara siyasal katılımlarını zorlaştıran faktörler sorulduğunda kadınların çoğunluğu sosyoekonomik faktörlerden kaynaklanan kadınların toplumsal rolünü söylemişlerdir. İkinci olarak aile sorumlulukları, üçüncü olarak da ekonomik koşullar yer almaktadır. Kadınların %44'ü siyasete katılmalarının çocukları ile ilişkilerini olumsuz etkileyeceğini düşünmekte yani ev kadını ve annelik rolleri ile siyasal katılmalarının çatışacağını düşünmektedirler (Tekeli ve Koray, 1991:115-127). Kadınların ileri yaşlarda ekonomik durumlarının güçlenmesi ayrıca evlilik ve çocuk gibi faktörlerin bir ölçü de olsa çözümlenmiş olması nedeniyle ev dışına yönelebilen olanaklarının artmasına bağlıdır.

1.4. Türkiye'de Ev Kadınların Siyasal Katılımı

Ülkemizdeki kadınların büyük çoğunluğu ev kadınıdır. Kadınların çalışma yaşamına katılma yerine ev kadınlığını tercih etmektedirler. Kadınların çalışmasının önünde iki engel vardır. Birincisi, çalışan kadınlar ev içindeki sorumlulukları temizlik, yemek yapma, çocuk bakımı işlerini yapmaya devam ettiğinden kadın için ağır bir iş yükü olmakta bunun için maddi bir zorunluluk olmadığı sürece kadınların kendisi çalışmayı tercih etmemektedir (İlkkaracan, 1998:286). İkincisi, kadının ücretli çalışmasının kocasının ve ailesinin statüsü ile doğrudan ilişkili olduğu bilinmektedir. Kadının ev dışında çalışmamasının en önemli nedeni kocasının izni olmamasıdır. Türkiye'nin yoksul bölgelerinde yapılmış araştırmalarda kadının çalışma yaşamına katılımı %11'dir. Ev dışı çalışma izni de kadının ev işini aksatmaması, çocukların ihmal edilmemesi ve ev düzeninin korunması şartı ile kadına tanınmaktadır (Kümbetoğlu, 1995:236). Kadınların çalışma yaşamına katılımını arttırmak ve üzerlerindeki çifte sorumluluğun azaltılması için kadına ait ev içi işlerine erkeği de katmak, çocuk bakımı ve ev işlerinin ev dışında yapılmasını sağlayan ortak tesislerin açılması, kadınları geleneksel ev içi rollerinin dışında roller üstlenmesinin önünü açabilir.

Ülkemizde genelinde kız çocuklarının her türlü eğitim ve öğrenim kurumundan yararlanması da güçtür. Kadınların okuma yazma oranlarının düşük olması, hüner ve becerilerinin uygun olmaması, sermaye sahibi olmayışları, ev ve çocuk sorumlulukları ve kadınlık rolleri kadınların çalışması önündeki en büyük engellerdir. Bunların neticesinde kadın "kendi ekonomik çıkarını koruyan" bir birey olmamakta yerine kadınlık rolü gereği, "ailenin çıkarını gözeten" konumunda kalmaktadır (Kümbetoğlu, 1995:235).

Ayata'nın ülkemizde yaptığı araştırma sonucunda ev kadınlarının %41 erkek çocuğunun politikacı olmasını istemezken, kız çocukları için istememe oranı ise %78,5'tir. Toplumumuzda on kişiden birisi kadınların politikacı olmasına kesinlikle karşı ise de seçmenlerin hemen hemen 3/2 si kadın belediye başkanı ve kadın başbakan fikrini ters bulmamıştır. Kadın belediye başkanı olmasını biraz daha fazla tasvip ediliyor. Kadınlar, kadınların siyaset yapmasına sıcak bakmakta ama aile bireylerinin aktif siyasete girmesi ise çok istenilmemektedir (Ayata, 1995:298-300).

1990'lardan sonra ülkemizde siyasal partiler kadınları henüz seçilebilir konumunda görmeseler de seçmen olarak hedef kitle konumuna gelmişler, kadının seçmen olarak önemini anlaşılmalıya başlanmıştır (Tekeli, Koray, 1991:152). Ülkemizde bunun en önemli örneği partilerin kadın kollarına önem vermeleri, Refah Partisinin hanım komisyonunun seçmen ve oy toplama konusundaki başarısını gösterebiliriz. Arat, 1998 yılında Refah Partisi Hanım Komisyonuna üye kadınlarla yaptığı araştırmasında Hanım Komisyonlarının geleneksel değer kalıplarını kullanarak kadınların siyasallaşmasını araştırmıştır. Kadınlar geleneksel dayanışma biçimlerini toplumsal alandan siyasal alana taşıyarak, kadınların Refah Partisi için çalışmasını sağlamışlardır. Refah Partisi programında kadına özel bir yer vermemiş olmasına rağmen Türkiye genelinde bir kadın kolu oluşturmuştur. Partinin tanıtılması için sohbetler, kapalı salon toplantıları, anma günleri, seminerlerle parti tanıtılmaya çalışılıyordu. Hanım komisyonu üyesi kadınlar, siyasi deneyimlerinden ve çalışmalarından büyük bir mutluluk duyduklarını belirterek partide çalışmanın kendilerini eğittiğini, değişik insanlarla tanıştıklarını, bir kimlik kazanmalarını sağladığını söylemişlerdir. Kadınlar parti için yaptıkları siyasi faaliyetlerle kendilerini ispatladıklarını, statü kazandıklarını, evlerinden dışarı

Çalışan Kadınlarla Ev Kadınları Arasında Siyasal İlgî ve Davranış Farklılıkları: Isparta Örnek Olayı

çıktıklarını, kamusal alanda yer almayan kadınların parti sayesinde topluma entegre olmalarını sağlanmıştır. Komisyonun en büyük başarısı, kadınların evlerine girerek yüz yüze ilişkilerle dini değerleri koruyarak dini günlerde kuran mevlüt okumalarla, kabul günleri ve altın günleri gibi faaliyetlerle kadınlara ulaşarak ya da kadınların her türlü sorunların çözüm bularak kadınları ikna etmeleridir. Kadınları ikna ederek toplumda Refah Partili kadın seçmen kitlesi yaratmalarıydı. Bu hanım komisyonu Türkiye'deki atıl durumdaki ev kadınlarını etkin bir şekilde siyasal alana çekmeyi başarmıştır. Hanım komisyonları oy toplama çalışmasının yanı sıra yerel problemler ya da kadın sorunlarını fark ederek bunların çözümü içinde çalışmalarıdır. Sonuç olarak hanım komisyonları Türkiye'de benzeri görülmemiş şekilde örgütlenerek alt ve orta sınıf ev kadınlarını seçmen ve militan olarak siyasal alana çekmiştir. Muhafazakar bir kesimdeki ev kadınlarının evlerinin dışını siyasete çekmesi, bazı geleneksel değerleri koruyarak bunu başarmaları, parti için özverili çalışmaları ve partinin oylarının artmasında ne kadar büyük katkıları olduğu yadsınamaz. Bu komisyon sayesinde ev kadınlarının siyasallaşmaya hazır olduğu siyasal hayatta aktif ve etkin olarak çalışabileceklerini kanıtlamıştır (Arat, 2004:289-297).

Refah Partisi'nin seçim başarısının arkasındaki güç bu kadınların kendisi içinde eğitilme, ev dışında çalışma ve toplumsal konularda sesini duyurma imkanı verdi. Fakat Refah Partisi'nin kadın üyelerinin oy ve üye toplamada bu kadar etkin olmasına rağmen partinin söyleminde kadının yerinin evi ve ailesi olduğu vurgulanmaya devam etmiştir. Parti 1991 de TBMM'ye giren 62 vekilin içinde 1 kadın bile yoktu. 1995 yılında 158 milletvekili ile meclise girdiğinde yine kadın temsilcisi yoktu (Toprak, 2007:13-14). Ülkemizde 1990 yılları sonrasında özellikle Refah Partisi tarafından geliştirilen siyasal hayatın dışında yer alan ev kadınlarının siyasallaştırılması, kadınların da siyasetle ilgilenebileceğini ve başarılı olabileceğini göstermiştir. Refah Partisi Hanım Komisyonları partiyi iktidara taşımada etkin rol oynamıştır. Bu kadınlar partilerinin kadın kollarında yer alıp dikey olarak parti içersinde yükselmeseler de siyaset sahnesinde yerlerini almışlardır.

Daha çok ev kadınlarının oluşturduğu siyasi partilerin kadın kolları eşlerinden izin aldıkları ev işlerini aksatmadıkları sürece siyasal faaliyetlere eşlerinin izni ile katılabilmektedirler. Kadın kolları genel siyasal alandan uzak olmalarına rağmen seçim çalışmalarında kadın kollarının önemi artmakta erkeklerin ulaşamadıkları kesimlere kadınlar ulaşabilmektedir (Tansi, 2004:115). Ev kadınlarının partilerin kadın kolları dışında aktif siyasetin içinde çok yer almadıkları bilinmektedir. Ev kadınlarından beklenen davranış parti için oy toplama ve partiye oy vermeye sınırlı kalmaktadır. Kadınların siyasal yaşama katılmaları; eğitim düzeylerine, çalışma yaşamında yer almalarına, evli olup olmamalarına, gelir düzeylerine ve kentleşme derecesine bağlı olarak genişlemektedir (Minibaş, 1996:178). Ev kadınlarının sosyoekonomik faktörlerinin yetersiz olması nedeniyle siyasal katılmanın en üst seviyesinde yer alması beklenmeyebilir ancak siyasal katılmanın ilk basamağı olan yerel yönetimlerde, mahalli örgütlerde görev alabilir. Bu görevlerini başarı ile yerine getirenlerin parti içinde dikey hareketinin yani yükselmesinin önünün açık olması sağlanmalıdır. Sonuç olarak, ev kadınlarının siyasal katılmaları düşük seviyelerde ve ailelerinin etkisi altında olmaktadır.

Çalışan kadın ve ev kadını arasında var olduğu düşünülen siyasal davranış farklılıkları ile ilgili alan araştırmasında ele alınacaktır.

2. ÇALIŞAN KADINLAR VE EV KADINLARININ SİYASAL İLGİ ve DAVRANIŞ FARKLILIKLARI: ISPARTA ÖRNEK OLAY ARAŞTIRMASI

2.1. Araştırmanın Amacı ve Varsayımı

Çalışmamızla ülkemizde kadınların büyük çoğunluğunu meydana getiren ev kadınları ve çalışan kadınlar arasındaki siyasal davranış farklılıklarını araştırılacaktır. İki grupta yer alan kadınlar arasındaki birçok sosyoekonomik faktör siyasal davranışlarına ve siyasal ilgilerine de yansımaktadır. Bu çalışmada kadınların çalışma hayatında olmalarından dolayı buldukları sosyal konumun, onların siyasal ilgi düzeylerini ve siyasal davranış biçimlerini nasıl etkilediği araştırma konusudur.

Bu çalışmayla, Isparta il merkezindeki kadınların, meslek, eğitim gibi özelliklerinin yanı sıra siyasal ilgileri, siyasal tutumları ve siyasal katılma düzeyleri ölçülmeye çalışılarak, ev kadınları ve çalışan kadınların siyasal davranışları arasındaki farklar bulunmaya çalışılmıştır. Ev kadınları ve

Çalışan Kadınlarla Ev Kadınları Arasında Siyasal İlgi ve Davranış Farklılıkları: Isparta Örnek Olayı

çalışan kadınlar arasındaki var olduğu düşünülen siyasal davranış farklılıkları, siyasal katılmaları, siyasal ilgi seviyeleri, kadınların siyaset hakkında ne düşündükleri veriler ışığında araştırılmıştır.

2.2. Araştırmanın Kapsamı, Yöntemi ve Örneklem Seçimi

Yapılan çalışmada anket modeli esas alınarak, Isparta il merkezinde yaşayan seçmen kadınlardan oluşturulmuştur. 2007 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine göre Isparta ili merkez nüfusuna kayıtlı tüm seçmenler 122.827 kişidir. Yüksek Seçim Kurulu'na kayıtlı il merkezinde 54.928 kadın seçmen bulunmaktadır. Araştırma Isparta il nüfusuna kayıtlı ve il merkezindeki 43 mahalledeki kadınları kapsamaktadır. Deneklere ulaşırken mahallelerdeki kadın seçmen sayıları belirlenerek, mahallelerdeki kadın sayısı oranlarına dikkat edilerek basit tesadüfi örneklem yöntemi uygulanmıştır.

Örneklem büyüklüğü %95 kesinlik düzeyi ve %5 hata payı oranları kabul edilerek 384 kişi olarak belirlenmiştir. (Balcı, 2005:95) Ancak araştırmanın daha sağlıklı olması için toplam 500 kadın örneklem olarak seçilmiştir. Kadınlar arasındaki farkı objektif biçimde araştırmak için kadınlar 250 ev kadını ve 250 çalışan kadın olarak eşit şekilde örneklem gruplarına ayrılmışlardır. 2009 yılında yapılan ankette kadınların hepsine aynı sorular sorulmuştur. Onların ev kadını ve çalışan kadın olarak sınıflanması herhangi bir işte çalışıp çalışmamalarına göre belirlenmiştir.

2.3. Araştırmanın Bulguları Demografik Özellikleri ve Kadınların Siyasal Konulara İlgi Düzeyi

2.3.1. Kadınların Eğitim Seviyesi

Araştırmadaki çalışan kadınların %50,8'i üniversite mezunu olup, %27,2'si ise lise mezunudur. Bunları %9,6 ile ilkokul mezunu, %6 ile yüksek lisans mezunu, %4,4 ile ortaokul mezunu, %1,6 ile doktora mezunu ve en düşük oran olan %0,4 ile herhangi bir eğitimi olmayan yani okuma yazma bilmeyenler izlemiştir. Ev kadınlarının %61,2'si yani yarısından fazlası ilkokul mezunudur. Lise mezunu olanların oranı %22, ortaokul mezunu olanların oranı %9,6, okuma yazma bilmeyenlerin oranı %4'dür. Üniversite mezunu ev kadını oranı %3,2 olup yüksek lisans ve doktora eğitimi almış olanlardan ev kadını bulunmamaktadır.

Çalışan kadınların eğitim seviyesi ev kadınlarına göre yüksektir. Kadınların eğitim seviyesi iş yaşamında çalışıp çalışmamalarını belirleyen en önemli faktördür. Başka bir ifadeyle eğitim seviyesi yükseldikçe kadınların çalışma oranı artış göstermektedir.

2.3.2. Kadınların Mesleki Özellikleri

Araştırmadaki kadınların mesleki özellikler bakımından dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir. Bu çalışmada kadınların 250 adedi ev kadını, kalan diğer yarısı ise çalışan kadın denek olarak belirlenmiştir.

Tablo 1. Kadınların Mesleki Özelliklerine Göre Dağılımı

Meslekler	Çalışan Kadınlar		Ev Kadınları	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Memur	77	30,8	0	0
İşçi (Sigortalı)	42	16,8	0	0
İşçi (Sigortasız)	24	9,6	0	0
Emekli	18	7,2	0	0
Öğrenci	35	14,0	0	0
Çiftçi	0	0	0	0

Çalışan Kadınlarla Ev Kadınları Arasında Siyasal İlgi ve Davranış Farklılıkları: Isparta Örnek Olayı

Esnaflık	22	8,8	0	0
Serbest Meslek	18	7,2	0	0
Ev Hanımı	0	0	250	100,0
Diğer	14	5,6	0	0
Toplam	250	100,0	250	100,0

Çalışan kadınların yaklaşık üçte birinin (%30,8'i) memurdur. Buradan kadınların daha çok belli saatler içerisinde çalışma eğilimi gösterdikleri anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle kadınlar için ev içi sorumluluklarını da yerine getirebilmeleri için en uygun görülen meslek memurluktur. Çalışan kadınların en yoğun olduğu ikinci meslek grubu %16,8 ile sigortalı olarak çalışan işçi grubudur. Üçüncü meslek grubu %14 ile öğrencilerdir. Öğrencilerin çalışan grubuna dahil edilmesinin nedeni üniversite eğitiminin bireyin çalışma yaşamına katılması için bir basamak oluşturmaktır. Sigortasız işçi olarak çalışan kadınlar toplam denek içerisinde %9,6 orana sahiptirler. Ülkemizde çalışanların sigortasız çalıştırılmaları yasak olmasına rağmen, kadınlar işsizlik sorunu ve aileye ek gelir sağlama istekleri nedeniyle sigortasız işçi olarak çalışmayı kabul etmektedirler. Çalışan kadınlarda esnaf ve serbest meslek icra edenlerin sayısı düşüktür. Esnaf olarak çalışan kadınlar ancak %8,8'lik bir paya sahip, serbest bir meslekte yaşamlarına devam edenlerin oranı ise %7,2 olarak belirlenmiştir. %5,6 oranındaki kadınlarda mesleğini diğer olarak belirtmiştir. Esnaf ve serbest meslekler daha çok zaman ayrılması gereken işler olduğundan kadın çalışanların sayısı azalmaktadır.

2.3.3. Kadınların Siyasal Konuları En Çok Konuştukları Kişiler

Kadınların siyasi konuları en çok konuştukları kişilere ilişkin bilgilerin dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Kadınların Siyasal Konuları En Çok Konuştuğu Kişi

Kişiler	Çalışan Kadınlar		Ev Kadınları	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Ailemle	59	23,6	60	24,0
Arkadaşlarımla	62	24,8	38	14,8
Eşimle	51	20,4	77	30,8
Komşularımla	1	0,4	12	4,8
İş arkadaşlarımla	25	10,0	0	0
Hiç kimseyle konuşmam	38	15,2	57	22,8
Parti üyeleriyle	2	0,8	2	0,8
Diğer	12	4,8	4	1,6
Toplam	250	100,0	250	100,0

Kadınların siyasi konuları en çok konuştukları kişilere ilişkin, çalışan kadınların %24,8'i siyasi konuları en çok arkadaşlarıyla, %23,6'sı ailesiyle konuşmaktadır. Üçüncü olarak %20,4'ü siyasi konuları eşiyile konuşmaktadır. Çalışan kadınların %15,2'si siyasi konuları hiç kimseyle konuşmadıklarını belirtirken, %10'u kesim iş arkadaşlarıyla, %0,8'i parti üyeleriyle, %0,4'ü komşularıyla konuştuklarını söylemiş, geri kalan %4,8'lik diğer grubunda yer alanlar ise herkesle konuşabildiklerini belirtmişlerdir. Çalışan kadınların siyasi konuları konuştukları ilk üç grubun oranlarının fazla olması ve birbirine yakın olmasıyla birlikte en fazla oran arkadaşlarıyla konuşanlarıdır. Bu durum çalışan kadınların günün büyük bir bölümünü ev dışında geçirdiklerinden kaynaklanmaktadır.

Siyasi konuları ev kadınlarının %30,8'i eşleriyle, %24'ü ailesiyle, %22,8'i hiç kimseyle, %14,8'i arkadaşlarıyla, %4,8'i komşularıyla, %0,8'i parti üyeleriyle konuştuklarını beyan etmişlerdir.

Çalışan Kadınlarla Ev Kadınları Arasında Siyasal İlgi ve Davranış Farklılıkları: Isparta Örnek Olayı

Çalışan kadınların siyasi konuları en az konuştukları kişiler komşuları iken ev kadınlarının en az konuştuğu kişiler parti üyeleridir. Ev kadınları en çok eşleri ile siyasi konuları konuşurken, çalışan kadınlar en çok arkadaşları ile konuşmaktadır.

Kadınlar siyasal konuları en çok birincil grup ilişkilerin geliştirildiği aile, eş ve arkadaş ile konuşmaktadırlar. İkincil gruplar içinde siyasi konuları konuşma oranı çok azdır. Bu durum kadınların birincil gruptaki kişilerle daha çok zaman geçirmeleri ve ikincil gruptaki kişilerle ilişkiler kurmalarının hem aileleri hem de eşleri tarafından pek sıcak karşılanmaması ile açıklanabilir.

2.3.4. Kadınların Eşleri ve Ailelerinin Oy Vermedeki Etkisi

Kadınların eşleri ve aileleri ile aynı partiye oy verme oranları tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Kadınların Eşleri veya Aileleri ile Aynı Partiye Oy Vermesi

Oy Verme	Çalışan Kadınlar		Ev Kadınları	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	67	26,8	129	51,6
Hayır	183	73,2	121	48,4
Toplam	250	100,0	250	100,0

Kadınların eşleri ve aileleri ile aynı partiye oy verme oranlarında; Ev kadınlarının (%51,6) siyasi parti tercihlerinde, çalışan kadınlara (%26,8) oranla eşlerinin veya ailelerinin etkisi hemen hemen iki katıdır. Bu sonuçlar çalışan kadınların ev kadınlarına göre ev içi etkiden ziyade dışarıdan gelebilecek etkilenmeye daha açık olduklarını göstermektedir. Eşlerine ve ailelerine ekonomik olarak bağımlı olanların çoğunluğu bağımlı oldukları kimselerle aynı yönde oy vermektedirler. Ev kadınlarının (%48,4) ü eşi veya ailesi ile farklı partiye oy verirken, çalışan kadınların (%73,2) büyük bir çoğunluğu eşi ve ailesinden farklı siyasi partiye oy vermektedir. Evli kadınlar genelde eşleri ile aynı siyasi görüşü benimseyip aynı partiye oy verirken, çalışan kadınlar eşlerinden görece daha bağımsız oy vermektedirler.

Kadınların genellikle oy verme davranışında kendi tercihinden çok erkeğin (baba, eş veya çocuklarının) tercihinden etkilendikleri bilinmektedir. Bunun nedeni siyasal konularda bilgi ve ilgi eksikliğiyle kendi düşüncelerinin oluşmamasına bağlanabilir (Sitembölükbaşı, 2001:65). Ev kadınlarının ise siyasi konuda bilgi alabilecekleri en yakın kişiler eşleri ve aileleri olduğundan onların etkisi altında kalıp, onların istedikleri yönde oy kullanmaları normal olarak değerlendirilebilir. Çalışan kadınların ekonomik özgürlüklerinin olması, bir iş ortamında bulunması, eğitim seviyelerinin yüksek olması gibi faktörler de oy verdikleri siyasi partiyi belirlerken etkili olabilmektedir.

Bu rakamlardan seçimlerde oy vermek üzere siyasi tercihlerini yapacak olan kadınlardan ev kadınları eşlerine daha bağımlı, çalışan kadınların ise daha bağımsız hareket ettikleri sonucuna varılabilir. Eşi ile aynı partiye oy veren kadınların genelde eşlerinin görüşü doğrultusunda, eşinin oy verdiği partiye oy vermektedir. Ev kadınlarının yarısı eşleri ile aynı doğrultuda oy verirken diğer yarısı ise eşleri ile aynı siyasi partiye oy vermemektedir.

2.3.5. Kadınların Siyasal Görüşlerini Etkileyen Faktörler

Kadınların siyasi görüşlerini etkileyen faktörlerin dağılımı Tablo 4'de gösterilmiştir.

Çalışan Kadınlarla Ev Kadınları Arasında Siyasal İlgi ve Davranış Farklılıkları: Isparta Örnek Olayı

Tablo 4. Kadınların Siyasi Görüşlerini Etkileyen Faktörler

Faktörler	Çalışan Kadınlar		Ev Kadınları	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eşim	7	2,8	40	16,0
Arkadaşlarım	1	0,4	2	0,8
Anne, Baba ve Aile Büyüklerim	14	5,6	19	7,6
Kitle İletişim Araçlarının Haberleri	28	11,2	23	9,2
Üye Olduğum Dernek ve Örgütler	1	0,4	0	0
Gazete, Dergi ve Kitap Gibi Yay.	10	4,0	1	0,4
Siyasi Partilerin Çalışmaları	58	23,2	22	8,8
Din	0	0	8	3,2
Mensup Olduğum Cemaat ve Örgüt	0	0	0	0
Partinin Programında Kadın Haklarına Verdiği Önem	6	2,4	4	1,6
Hiç Kimse Siyasal Görüşümü Etkilemez, Kendi Görüşümü Kendim Belirlerim	119	47,6	124	49,6
Diğer	0	0	0	0
Toplam	250	100,0	250	100,0

Bireyin siyasal kimliğinin oluşmasında birçok faktör etkilidir. Birey siyasallaşmaya ilk olarak ailesinde başlar, eğitim ile devam eder ve iş yaşamıyla, içinde bulunduğu toplum tarafından, arkadaşları ve diğer birçok faktör siyasal görüşünün şekillenmesinde etkili olur. Ancak birey çevresinden aldığı bu bilgileri kendi süzgecinden geçirerek, kendine ait siyasal kimliğini oluşturur. Bireyin siyasal kimliği oluşurken çevresindeki etkenler zorla bir görüşü empoze etmeyip bireyin hangi görüşü benimseyeceği kendi düşüncesine kaldığı için tüm kadınlarının “hiç kimse siyasal görüşümü etkilemez kendi siyasal görüşümü kendim belirlerim” demesini normal karşılayabiliriz. Ev kadınlarının siyasal görüşlerinin etkilendiği kişilerle çalışan kadınların siyasal görüşünü etkileyen kişiler ve faktörler arasında da fark vardır. Ev kadınlarının %16’sının siyasal görüşlerini eşi etkilerken, çalışan kadınların %2,8’inin siyasal görüşlerini eşi etkilemektedir. Siyasal görüşleri etkileyen faktörler içinde en büyük fark eş faktörüdür. Ev kadınlarının siyasal konuları en çok konuştukları kişilerin eşleri olması ve eşlerinin etkisi altında kalmalarına bağlanabilir. Ev kadınlarının eşinden etkilenenlerin sayısının fazla olması, siyasal konularda bilgisi bulunmayan kadının birinci derece bilgi kaynağı eşi olmasıdır. Çalışan kadınların eğitim seviyeleri yüksek olduğu ve ikinci grup kişilerle de sürekli ilişki içinde bulunduğu için siyasal görüşlerinde eşinin etkisi çok az olmaktadır.

Ev kadınları ve çalışan kadınların siyasal görüşlerini etkileyen faktörlerden ayrışmanın görüldüğü ikinci faktör siyasal partilerin çalışmalarıdır. Çalışan kadınların %23,2’si ve ev kadınlarının %8,8’i siyasal görüşünü en çok partilerin çalışmalarının etkilediğini söylemiştir. Çalışan kadınların oranının fazla olması çalışan kadınların eğitim seviyesi yüksek olması ve siyasal konuları ev kadınlarından daha çok takip etmeleriyle açıklanabilir. Diğer önemli bir bulgu ise, ev kadınlarının siyasal görüşlerini %3,2’sinin din unsuru belirlerken çalışan kadınların siyasal görüşlerini din unsuru etkilememektedir. Bu sonuç bize ev kadınlarının çok az bir oran olsa da din unsuru siyasal görüşlerini etkilemektedir.

2.3.6. Kadınların Politikayla Uğraşma Konusundaki Görüşleri

Kadınların politikayla uğraşma konusundaki görüşleri Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Kadınların Politikayla Uğraşmak Konusundaki Görüşleri

Görüşleri	Çalışan Kadınlar		Ev Kadınları	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Çok önemli	53	21,2	39	15,6
Önemli	127	50,8	98	39,2
Az Önemli	26	10,4	33	13,2
Önemsiz	14	5,6	26	10,4
Fikrim yok	30	12,0	54	21,6
Toplam	250	100,0	250	100,0

Kadınların politikayla uğraşma konusundaki görüşlerinde; Çalışan kadınlar (%72), ev kadınları (%54,8) genel olarak siyasetle uğraşmaya bakışı olumludur. Kendileri siyasetle uğraşmasalar da politikanın çok önemli ve önemli olduğunu düşünmektedirler. Siyasetle uğraşmanın çok önemli ve önemli olduğunu düşünen çalışan kadınların oranı ev kadınlarınkine göre fazladır. Çalışan kadınlar politikayla uğraşmayı daha önemli bulmaktadır.

Politikayla uğraşmak önemsiz diyen ev kadınlarının oranı %10,6 iken, çalışan kadınlarda bu oran %5,6'dır. Ev kadınlarından önemsiz diyenlerin oranı daha fazladır. Kadınlar arasında politikayla uğraşma hakkında fikirleri olmayanların oranı da fazladır. Bu durum kadınların siyasal bilgisinin olmaması ve siyasi ilgi düzeyinin düşüklüğü ile açıklanabilir.

2.3.7. Kadınların, Diğer Kadınların Siyasal İlgileri Hakkındaki Görüşleri

Kadınların diğer kadınların siyasal ilgileri hakkındaki görüşleri Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Kadınların, Diğer Kadınların Siyasal İlgileri Ne Olmalı Hakkındaki Görüşleri

Siyasal İlgi ile İlgili Görüşler	Çalışan Kadınlar		Ev Kadınları	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Sadece oy kullanmalı	7	2,8	24	9,6
Mitinglere ve gösterilere katılmalı	9	3,6	7	2,8
Aday olmalı	44	17,6	58	23,2
Partiye üye olup siyasette aktif olmalı	145	58,0	94	37,6
Hiç ilgilenmemeli	7	2,8	24	9,6
Fikrim yok	38	15,2	43	17,2
Toplam	250	100,0	250	100,0

Çalışan kadınların %58'i kadınların aktif olarak siyasetle ilgilenmesini istemektedir. Ev kadınlarının %37,6'sı kadınların bir siyasi partiye üye olup siyasetle aktif ilgilenmesi gerektiğini düşünmektedir.

Çalışan kadınların %2,8'i, ev kadınlarının %9,6'sı kadınların siyasetle ilgilenmemesi gerektiğini söylemektedir. Çalışan kadınların %2,8'i ve ev kadınlarının %9,6'sı kadınların siyasal ilgi düzeyinin sadece oy vermek olması gerektiğini düşünmektedir. Kadınların bu görüşleri arasında fark olmasının nedeni ve onların erkeklerle daha yoğun ilişkilere gireceği için toplumun bazı kesimlerinde bu siyasal görevleri kadınların yapması pek uygun bulunmamaktadır. Kadının yerinin evi ve ailesi olduğu düşünülmektedir. Çalışan kadınlar; kadınların siyasetle ilgilenmesini ev kadınlarına göre daha olumlu karşılamaktadır.

2.3.8. Kadınların TBMM’nde Kadınların Az Sayıda Temsil Edilmeleri Hakkındaki Görüşleri

Kadınların TBMM’nde kadınların az sayıda temsil edilmesi hakkındaki görüşleri ve dağılım oranları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Kadınların Mecliste Az Temsil Edilmesi Hakkındaki Görüşleri

Düşünceler	Çalışan Kadınlar		Ev Kadınları	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Erkekler, kadınların meclise girmesini engelliyor	31	12,4	25	10,0
Ülkenin az gelişmiş olması	34	13,6	42	16,8
Hukuki düzenlemelerin eksikliği	9	3,6	12	4,8
Kadınların eğitimsizliği ve ekonomik özgürlüklerinin olmaması	123	49,2	100	40,0
Siyasi partilerin kadınlara yer vermemesi	33	13,2	22	8,8
Yanlış dini inançlar	5	2,0	10	4,0
Diğer	15	6,0	39	15,6
Toplam	250	100,0	250	100,0

Araştırmada, milletvekilli mesleğini icra eden kadınların oranının az olmasının nedenleri hakkında ev kadınları ile çalışan kadınların görüşleri arasında bazı konularda fark, bazılarında da örtüşme vardır. Ev kadınları ve çalışan kadınlar arasında en büyük fark oranı çalışan kadınların %49,2’si ve ev kadınlarının %40’ı kadınların mecliste temsil edilmesi önündeki en büyük engeli kadınların eğitimsizliği ve ekonomik özgürlüklerinin olmamasını söylemektedir. Çalışan kadınlarda bu seçeneği söyleyenlerin oranı ev kadınlarınkine %9,2 gibi büyük bir oranla fazladır. Bunun sebebi çalışan kadınların %58,2’sinin üniversite ve üzeri mezuniyetinin olmasıyla eğitimin önemini farkına varmaları ve eğitim ile ekonomik gelirinin doğru orantılı olmasının farkında daha çok olmalarıdır. Eğitim ve ekonomik özgürlük bireyin birçok konularda ilerlemesi için özellikle siyasal katılımının artması için temel öğelerdir.

Ev kadınları ve çalışan kadınların %22,2’si kadınların meclise girmesini erkeklerin engellediği ve siyasi partilerin kadına yer vermediğinden dolayı mecliste az temsil edildiklerini düşünmektedir. İki kadın grubunun bu konudaki düşünceleri birbirine yakındır. Kadınların siyasal katılması önündeki engelin erkekler olduğunu düşünenlerin oranı azımsanmayacak düzeydedir. Gerçekten de siyasi partilerin yönetim kadrosunda kadın sayıları çok azdır ve milletvekili genel seçimlerinde partiler kadın aday gösterse de genellikle kadınları seçilme şansının az olduğu sıralardan aday göstermektedirler.

2.3.9. Kadınların İdeolojik Görüşleri

Kadınların ideolojik görüşlerine ilişkin dağılımları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Kadınların İdeolojik Görüşleri

İdeolojiler	Çalışan Kadınlar		Ev Kadınları	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Faşist	0	0	0	0
İslamcı	10	4,0	48	19,2
Komünist	1	0,4	0	0
Liberal	6	2,4	0	0

Çalışan Kadınlarla Ev Kadınları Arasında Siyasal İlgi ve Davranış Farklılıkları: Isparta Örnek Olayı

Milliyetçilik	82	32,8	51	20,4
Muhafazakar	18	7,2	15	6,0
Sosyal demokrat	60	24,0	27	10,8
Sosyalist	7	2,8	0	0
Siyasi tercihim yok	66	26,4	109	43,6
Toplam	250	100,0	250	100,0

Çalışan kadınlar ve ev kadınlarının ideolojik görüşleri arasında büyük farklar vardır. Çalışan kadınların %32,8'i ve ev kadınlarının %20,4'ü kendisinin milliyetçi olduğunu belirtmiştir. Sitembölükbaşı'nın 2007 yılında Türkiye genelinde yaptığı araştırmada da kadınların %30,8'i birinci sırada kendisini milliyetçi olarak tanımlamıştır (Sitembölükbaşı, 2007:60).

Ev kadınlarının %19,2'si kendisini İslamcı ve %6'sı kendisini muhafazakar olarak tanımlamıştır. Bu iki görüş ideolojik olarak birbirine yakındır. Muhafazakarlık kavramı Adalet ve Kalkınma Partisi ile tanınmış ve ülkemizde siyasi literatürde kendisine yer edinmiştir. Çalışan kadınlar arasında kendisini muhafazakar görenlerin oranı %7,2 iken İslamcı görenlerin oranı %4'dür. Bu verilere göre ev kadınlarının çalışan kadınlara göre daha İslamcıdır, ancak muhafazakar olanların oranı birbirine yakındır.

Çalışan kadınlar arasında milliyetçilik görüşünden sonra ikinci olarak en fazla sosyal demokrat ideolojiye sahip olanlar bulunmaktadır. Ev kadınlarından kendisini sosyal demokrat olduğunu söyleyenlerin oranı çok azdır. Komünizm, sosyalizm, liberalizm ve faşizm görüşlerine sahip ev kadınları bulunmamaktadır.

Araştırmanın ilginç bir bulgusu ev kadınlarının %43,6'sı siyasi bir görüşü olmadığını belirtmiştir. İdeolojik görüşleri konusunda fikri olmadığını belirtenlerin çok fazla olmasını kadınların siyasi ilgi ve bilgisinin olmamasıyla, kadınların ideolojik görüşlere çok bağlı olmamalarına ve dünya görüşünün oluşmasında çevresinin etkisinin fazla olmasıyla açıklanabilir.

2.3.10. Kadınların Parti Seçmelerinde Etkili Olan Faktörler

Kadınların oy verecekleri siyasi partileri seçmelerinde etkili faktörlerin dağılımı Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Kadınların Siyasal Parti Tercihlerinde Etkili Olan Faktörlerin Dağılımı

Etkili Olan Faktörler	Çalışan Kadınlar		Ev Kadınları	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Ailemde gelenek olduğu için	9	3,6	16	6,4
Ülkeme yarar sağladığı için	100	40,0	146	58,4
Liderini beğendiğim için	17	6,8	21	8,4
Partinin programı ve ideolojisi görüşlerimi yansıttığı için	90	36,0	43	17,
Adaylarını beğendiğim için	15	6,0	12	4,8
Diğer	19	7,6	12	4,8
Toplam	250	100,0	250	100,0

Çalışan kadınların %40'ı ve Ev kadınlarının %58,4'ü bir siyasi partiyi tercih ederken ülkeye yarar sağlayıp sağlamamasının göz önünde tutularak seçim yaptıklarını söylemişlerdir. Ev kadınları ve çalışan kadınların partiyi seçerken göz önünde bulundurdıkları kriterler farklıdır. Çalışan kadınların büyük bir oranı %36'sı, ev kadınlarının %17,2'si parti tercihinde partinin programı ve ideolojisine

Çalışan Kadınlarla Ev Kadınları Arasında Siyasal İlgi ve Davranış Farklılıkları: Isparta Örnek Olayı

bakmaktadır. Çalışan kadınların parti tercihinde partinin programı ve ideolojisine göre partiyi seçenlerin oranı ev kadınlarına göre fazladır. Partinin programının ideolojisini yansıttığı için tercih edenlerin arasında büyük fark olmasının nedeni çalışan kadınların eğitim seviyesinin yüksek olmasına bağlanabilir. Çalışan kadınlar partilerini, parti programı ve ideolojisine göre ev kadınlarına nispetle daha çok belirlemektedirler. Ev kadınlarının %8,4'ü, çalışan kadınların %6,8'i partiyi seçerken liderine göre seçtiklerini söylemişlerdir. Sadece liderini veya adaylarını beğendiği için partiyi seçen kadınlar arasında çok fark yoktur.

2.3.11. Kadınların Siyasal Partiyeye Üyeliliği

Kadınların herhangi bir siyasi partiye üyelik durumlarına göre dağılımları Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Kadınların Herhangi bir Siyasal Partiyeye Üyelikleri

Üyelik Durumu	Çalışan Kadınlar		Ev Kadınları	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	11	4,4	16	6,4
Hayır	239	95,6	234	93,6
Toplam	250	100,0	250	100,0

Araştırmamızda elde edilen bulgularda sonucu ev kadınlarının %6,4'ü, çalışan kadınların %4,4'ü herhangi bir partiye üyedir. Ülkemizde kadınların siyasete olan ilgileri erkeklere göre genel olarak daha azdır. Bununla birlikte araştırma sonuçlarına göre ev kadınlarının çalışan kadınlara oranla herhangi bir siyasi partiye üyelikleri az da olsa fazladır. Özellikle muhafazakar partilerin kadın kollarında ev kadınları fazladır. Ev kadınlarının üyeliğinin fazla olmasını boş zamanlarının çalışan kadınlara göre fazla olması ve siyasi partiye üye olmalarının önünde herhangi bir yasal engel bulunmamasıdır. Ev kadınlarının bir siyasi partiye üye olmaları önündeki tek engel eşlerinin veya ailelerinin iznidir. Ayrıca ülkemizde özellikle kamu kesiminde çalışanların bir siyasi partiye üye olmaları; 657 Sayılı Devlet Memurları Yasası'nın 125. maddesine göre yasaktır. Bu yasak kamu kurumlarında çalışan kadınların siyasi partiye üye olmalarını engellemektedir. Kamu sektöründe çalışan kadınların bazıları emekli olunca siyasi partiye üye olacaklarını ayrıca belirtmişlerdir.

2.3.12. Kadınların Siyasal Partilerle İlişkileri

Bir siyasi partiye üye olup partideki konumları tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Kadınların Siyasal Partideki Konumları

Partideki Konumları	Çalışan Kadınlar		Ev Kadınları	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Sadece üyeyim	4	1,6	7	2,8
Üyeyim ve çeşitli görevlerde yer alıyorum	7	2,8	9	3,6
Üye olmayanlar	239	95,6	234	93,6
Toplam	250	100,0	250	100,0

Ev kadınlarının siyasi partiye üye olup aktif görevlerde yer alanların oranı çalışan kadınlara göre fazladır. Kadınların siyasi partiye üyeliklerinin az olması ve aktif görevlerde bulunmamlarının en önemli nedeni kadınların ev, çocuk ve işten arta kalan zamanlarda bu aktiviteleri yapmasıdır. Kadınlar öncelikli rollerini yerine getirdikten sonra arta kalan zamanlarda siyasetle uğraşmaktadırlar. Ev hanımlarının boş zamanlarının daha çok olması, onların aktif siyasetle daha fazla uğraşmalarının nedeni olduğu tahmin edilebilir.

Çalışan Kadınlarla Ev Kadınları Arasında Siyasal İlgi ve Davranış Farklılıkları: Isparta Örnek Olayı

Bu üyelerin dağılımı çalışan kadınların %1,6'sı, ev kadınlarının %2,8'i sadece üyedir. Çalışan kadınların %2,8'i, ev kadınlarının %3,6'sı partiye üye olup çeşitli görevlerde yer almaktadır.

2.3.13. Kadınların Şimdiye Kadar Yaptıkları Siyasal Faaliyetler

Kadınların bugüne kadar gösterdikleri siyasal faaliyetlerle ilgili veriler Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12. Kadınların Şimdiye Kadar Yaptıkları Siyasal Faaliyetlere Göre Dağılımları

Siyasi Faaliyetler	Çalışan Kadınlar		Ev Kadınları	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Gösteri yürüyüşlerine ve mitinglere katıldım	9	3,6	6	2,4
Partinin kadın kollarına üye oldum ve aktif olarak çalıştım	6	2,4	9	3,6
Seçim toplantılarına katıldım	1	0,4	5	2,0
Partiye üye toplamak için seçim öncesi ev ziyaretlerinde bulundum	1	0,4	2	0,8
Partiye yardım toplama faaliyetlerinde bulundum	0	0	0	0
Partiye üye oldum	6	2,4	7	2,8
Hiçbirini yapmadım	226	90,4	221	88,4
Diğer	1	0,4	0	0
Toplam	250	100,0	250	100,0

Kadınların şimdiye kadar yaptıkları siyasal faaliyetlerini sorduğumuzda ev kadınlarının yaptıkları ileri düzeydeki siyasal katılma faaliyetleri oranı %11,6, çalışan kadınlarda %9,6'dır. Çalışan kadınların eğitim seviyeleri ve siyasal ilgi düzeyleri ev kadınlarına göre daha yüksek olmasına rağmen ev kadınlarının aktif katılımı çalışan kadınlarınkinden biraz daha fazladır. Ev kadınlarının zamanının daha çok olması ve özellikle bazı partilerin kadın kolları yoluyla ev hanımlarını aktif olarak değerlendirme eğilimi bunun nedeni olabilir.

Kadınların siyasal faaliyetleri az yapmalarının nedeni bu aktiviteleri yaparken eşlerinden veya ailelerinden izin alarak yapmaları ve kadınların ev, çocuk ve iş hayatlarını aksatmadan yapabilmeleridir. Eşler kadına izin verirken aile içerisindeki görevlerini yerine getirdikten sonra bu aktivitelerine katılmalarına izin vermektedirler.

Çalışan kadınların siyasal konulara ilgisi daha fazla iken; aktif siyasal katılımında ev kadınlarının sayısı çalışan kadınlarınkinden göre fazladır. Aktif siyasete katılım bakımından ev kadınlarının daha olumlu düşündükleri görülecektir. Örneğin partinin kadın kollarına üye oldum ve aktif olarak çalıştım diyen ev kadınlarının oranı %3,6 iken bu oran çalışan kadınlarda %2,4 olarak gerçekleşmiştir. Yine aynı şekilde seçim toplantılarına katıldım diyen ev kadınlarının oranı %2 iken çalışan kadınların oranı %0,4 olmuştur. Isparta şehir merkezinde yaşayan kadınların aktif siyasete katılım konusunda ev kadınların biraz daha önde olduğu görülmektedir. Bunun yanında çalışan kadınlar ankete verdikleri cevaplarda biraz daha çekingen olduklarını ortaya koymuşlardır. Çalıştıkları ortamda siyasetle fazla ilgilenmediklerini göstermek istemişlerdir. Çalıştıkları kişilerle ters düşmemek bunda etkili olmuş olabilir. Ayrıca isim alınmamasına rağmen kendilerine sorulan sorular karşısında çekindikleri görülmüştür. Bunların daha ötesinde çalışan kadınların çoğunluğunun kamu kuruluşlarında memur olarak yer aldıklarından siyasete katılımlarının yasak olması çalışan kadınların aktif katılımlarının önündeki temel engeldir.

Ev kadınları siyasal partiye üyelikleri çok az farkla olsa da çalışan kadınlardan fazladır. Ancak iki kadın grubu da partilerin üst kademelerinde yer almamaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sonuç olarak çalışmamız sonucu ev kadınları ve çalışan kadınlar arasında var olduğu düşünülen siyasal davranış farklılıkları alan araştırması sonucu bilimsel temele oturtulmuştur. Çalışan kadınların siyasal ilgisinin ve siyasal bilgisinin ev kadınlarına göre daha fazla olduğunu buna karşın siyasi partilerin kadın kollarında siyaset yapan kadınların daha çok ev kadınları olduğu tespit edilmiştir. Ülkemizde ataerkil toplum yapısından dolayı çalışan kadınlar, herhangi bir işte çalışmalarına rağmen toplumun kadına ait gördüğü ev içi rollerinin devam etmesi ile çifte sorumlulukları nedeniyle aktif siyasal katılımları düşüktür. Ülkemizde kadınların hemen hemen her meslekte çalışması toplumda kabul görmekte ancak ev içi sorumluluklar kadınların görevi kabul edildiği için kadınlar ev ve çalışma yaşamı dışındaki siyasi aktivitelere çok zaman ayıramadığı görülmektedir.

Kadınların siyasal katılmaları ancak ev içi sorumluluklarını yerine getirdikten veya üst gelir seviyesine sahip kadınlarında bu ev içi görevlerini yerine getiren yardımcısı olduğunda, siyasal faaliyetlere zaman ayırabilmektedir. Ev içi sorumluluk tüm kadın gruplarında kadının görevi olduğu kabul edilmektedir. Kadınların oy verme davranışı dışındaki siyasal katılma türlerinde yer alabilmesi için öncelikle zamana sahip olması gerekmektedir.

Bu araştırma neticesinde ev kadınları siyasal davranışları açısından daha muhafazakar, çalışan kadınlar ise daha dışa dönük davranışlar ortaya koydukları görülmektedir. Sahip oldukları ideolojilere arasında da farklılık fazladır. Ev kadınları ve çalışan kadınların siyasal tutumlarının yönlerinde de farklar bulunmaktadır. Çalışan kadınlar daha sosyal demokrat veya milliyetçi iken ev kadınları İslamcı, muhafazakar ve milliyetçi olarak kendilerini tanımlamaktadır. Kadınların bu görüşlerinin yönünde farklar olması ev kadınlarının çalışan kadınlara göre daha dindar olmaları, birincil grup dışındaki kişilerle çok fazla ilişkilerinin olmaması, eğitim seviyelerinin çalışanlara göre daha düşük olması gibi faktörler etkili olmaktadır. Muhafazakarlık kavramı yeni bir kavram olduğu için kadınlar tarafından çok bilinmemektedir. Muhafazakar olduğunu söyleyen ev kadınları ve çalışan kadınlar arasında oranları birbirine yakinken; İslam ideolojisine sahip çalışan kadınların oranı ev kadınlarınıninkine göre azdır. Ev kadınlarından liberalizm ve sol ideolojilere yakın komünizm, sosyalizm görüşü bulunmamaktadır. Çalışan kadınlarda liberalizm, sosyalizm, komünizm dünya görüşüne sahip olanların oranı %5,6'dır. Ev kadınlarının büyük bir çoğunluğu %43,6'sı ve çalışan kadınların %26,4'ü bir ideolojiye sahip olmadığını söylemiştir. Ev kadınları daha çok dini ideolojileri desteklemektedir. Çalışan kadınların eğitim seviyesi ev kadınlarına göre daha yüksek olduğu için bu da kadınların siyasal konulara bakış açısını değiştirmektedir. İki kadın grubu arasında siyasal davranışları ve siyasal ilgileri arasında farklılık olduğu bulgular ile ortaya çıkarılmıştır. Ev kadınları sadece ev işleri ve çocuk bakımı görevlerini yerine getirdiği için siyasal aktiviteleri için yeterli zamanı olmakta ancak eğitim seviyelerinin düşük olması ve birincil grup dışındaki bireylerle çok etkileşimde bulunmaması nedeniyle siyasal konularda yeterli bilgi edinmemektedir. Çalışan kadınların hem işyerinde çalışıp hem de ev ve çocuk bakımı görevini yerine getirmeleri nedeniyle siyasal aktivitelere katılmaya zaman ayıramamaktadırlar. Çalışan kadınların eğitim düzeyinin yüksek olması ile birlikte siyasal konularda ev kadınlarına göre daha fazla bilgiye sahip olmaktadır.

Ev kadınları ve çalışan kadınların siyasi partiye üye olma ve yaptıkları siyasi faaliyetlerde oranlar çok az olmasına rağmen birbirine yakındır. İki kadın grubunda da kadınların ev içi sorumluluklarını yerine getirmeleri genellikle görevleri kabul edildiği için kadınlar bu tür zaman gerektiren aktivitelere katılamamaktadır. İki kadın grubunda da siyasi partilere üye olma ve aktif siyasi faaliyetlerde bulunma oranları azdır.

Bu çalışma sonucunda ev kadınları ve çalışan kadınlar arasında var olduğu düşünülen siyasal davranış farklılıkları bu alan çalışması ile bilimsel temele oturtulmuştur. Kadınların sahip oldukları sosyoekonomik özelliklerinin kendi aralarında siyasal katılmaları, siyasal ilgileri ve siyasi eğilimleri arasında farklılığa yol açtığı ortaya çıkarmıştır. Bu iki kadın grubu arasında ortaya çıkan farklılıklar ileride bu alanda yapılacak çalışmalara bir ilk adım olmuştur.

KAYNAKÇA

- ARAT, Yeşim (2004), “Refah Partisi Hanım Komisyonları”, **Bilanço 1923-1998 Cilt 2**, Yay. Haz. Zeynep RONA, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- AYATA, Ayşe Güneş (1995), “Türkiye’de Kadının Siyasete Katılımı”, **1980’ler Türkiye’inde Kadın Bakış Açısından Kadınlar**, Yay. Haz. Şirin TEKELİ, İletişim Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.
- BALCI, Ali (2005), **Sosyal Bilimlerde Araştırma**, Pegem A Yayınları, 5. Baskı, Ankara.
- BAYKAL, Deniz (1970), **Siyasal Katılma Bir Davranış İncelemesi**, Ankara Üniversitesi SBF Yayın No: 302, Sevinç Matbaası, Ankara.
- BELE, Tansu (2001), **Kadın Yazın Siyasa**, Pencere Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.
- İLKARACAN, İpek (1998), “Kentli Kadınlar ve Çalışma Yaşamı”, **75. Yılda Kadınlar ve Erkekler**, Türkiye İş Bankası ve Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- KAĞITÇIBAŞI, Çiğdem (1998), “Türkiye’de Kadının Statüsü: Kültürler Arası Perspektifler” **75. Yılda Kadınlar ve Erkekler**, Türkiye İş Bankası ve Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- KIŞLALI, Ahmet Taner (2005), **Siyaset Bilimi**, İmge Kitapevi, 11. Baskı, Ankara.
- KIZILKAYA, Hüseyin (2004), **Anasoyluluktan Günümüze Kadın**, İlya Yayınevi, 1. Baskı, İzmir.
- KORAY, Meryem (1992), “Kadın-Siyaset-Kota”, **Türkiye’de Kadın Olgusu**, Yay. Haz. Necla ARAT, Say Yayınları, 1. Basım, İstanbul.
- KORAY, Meryem (1995), **Türkiye’de Kadınlar**, TÜSES.
- KÜMBETOĞLU, Belkıs (1995), “Gizli İşçiler: Kadınlar ve Bir Alan Araştırması”, **Kadın Araştırmalarında Yöntem**, Derleyen Serpil ÇAKIR, Necla AKGÖKÇE, Sel Yayıncılık, İstanbul.
- MİNİBAŞ, Türkel (1996), “Siyasal Partiler Yelpazesinde Kadının Konumu”, **Kadın Gerçeklikleri**, Der. Necla ARAT, Say Yayınları, 1. Basım, İstanbul.
- OZANKAYA, Özer (1977), **Toplum Bilimine Giriş**, Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 403, 2. Basım, Ankara.
- SİTEMBÖLÜKBAŞI, Şaban (2001), **Parti Seçmenlerinin Siyasal Yönelimlerine Etki Eden Sosyoekonomik Faktörler**, Nobel Yayın Dağıtım, 1. Basım, Ankara.
- SİTEMBÖLÜKBAŞI, Şaban (2007), **Türkiye’de İdeolojik ve Sosyoekonomik Grupların Siyasal Düşünce Kalıpları**, Asil Yayınları, 1. Baskı, Ankara.
- TANSİ, Deniz (2004), “Kadınların Siyasal Temsili ve Katılımı” **Kadın Çalışmalarında Disiplinler Arası Buluşma Cilt 3**, Yeditepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.
- TEKELİ, Şirin (1988), **Kadınlar İçin Yazılar**, Alan Yayıncılık, İstanbul.
- TEKELİ, Şirin, KORAY, Meryem (1991), **Devlet-Kadın-Siyaset**, TÜSES, Ankara.
- TOPRAK, Binnaz (2004), “Siyaset, Üst Yönetim, İş Yaşamına Katılmayan Kadınlar”, **Görüş Dergisi**, Sayı:59, Haziran.
- TOPRAK, Binnaz (2007), **2. Kadın Devrimi**, European Stability Initiative, Berlin- İstanbul.
- TURAN, İlter (1996), **Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış**, Der Yayınları, 4. Basım, İstanbul.
- YARAMAN, Ayşegül (1999), **Türkiye’de Kadınların Siyasal Temsili**, Bağlam Yayıncılık, 1. Basım, İstanbul.
- YÜCEKÖK, Ahmet (1969), “Üst Yapı Olarak Siyasal Davranış” **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Cilt 24, Sayı 4.